

Fyr ministeren og ikke præsten

- Om religiøs rummelighed

Af
STEEN HILDEBRANDT
Professor ved
Handelshøjskolen i Århus

Den danske folkekirke er i krise. Det er godt. For en krise er en mulighed. Og der skal ske noget med den danske folkekirke. Og i kirken. Det har været tydeligt længe, men efter de allerseneste begivenheder er det mere tydeligt end længe.

Lad os få skabt en debat om, hvordan Danmark skal se ud i fremtiden, ikke bare når det gælder kommunestruktur – for det er i virkeligheden ret uskyldigt, men når det gælder det grundlæggende: Vort åndelige og sjælelige liv, vort mentale og tankemæssige liv, vort kulturelle liv i en bred forstand. 'Det nye Danmark' hedder en ny publikation fra regeringen, der handler om den nye kommunestruktur. Den titel skulle man have reserveret til en meget større sag.

Kristendom – og i en bredere forstand religion – er på en fundamental måde forbundet med krig. Det oplever man som barn i skolen – i religions- og historietimerne: Krig, krig og atter krig. Og det var mere reglen end undtagelsen, at der var religion involveret i alle disse krige. Men det er ikke bare historie. Det er hverdag. Hver dag, når jeg åbner min radio, mit TV eller læser min avis, så er det den samme historie: Religion, kristendom, krig. I en uendelighed og med en grusomhed, som overgår alt, hvad mennesker kan forestille sig. Fysisk og følelsesmæssig grusomhed. Og der er religion, og ofte også såkaldt kristendom, involveret!

Som voksen har jeg haft kontakt med kristne, religiøse, nyreligiøse eller blot troende, undertiden fagligt troende mennesker – af mange slags, i

mange sammenhænge, i mange lande. Mange gode og dybe kontakter, nære venner, mange gode oplevelser og erindringer. Men også en fælles overskrift og erfaring, der hedder: Jo mere troende, desto mere villighed til at drage sværdet i handling eller i ord over for den anderledes og den anderledes troende. Ord kan være skarpe.

Religionens område forekommer at være det sted, hvor der er størst forskel på det sagte og det gjorde. Nogle lærde vil sige, at man ikke på denne måde kan blande symbolerne og virkeligheden sammen. Det vil jeg ikke uden videre acceptere. De skal ses i sammenhæng.

Den fælles overskrift på alt dette er intolerance. Den anderledes, og specielt den anderledes i tro, skal omvendes, uskadeliggøres eller udryddes. Det sker i vore dage i et forfærdeligt omfang og med en gruppevækkende kynisme og umenneskelighed. På alle kontinenter, i mange lande. Fra Israel til Nordamerika. Fra Tibet i det kommunistiske Kina til Texas i det frie USA. Fra mange dele af Afrika til en række lande i Europa. Fra et humanistisk fakultet på et universitet, hvor man i høje toner iøvrigt besynger den frie tanke, grundforskning, forskningsfrihed og mange andre smukke ord, til en lille arbejdsplads i Vestjylland, hvor den anderledes mobbes ud af arbejdspladsen – og nu til Tårnbæk i det smukke Nordsjælland. Det er ikke alene intolerance. Det er destruktion, og jeg tænker uvilkårligt på én af de mest markante bøger fra sidste år, nemlig Dalai Lamas og Daniel Goleman's Destruktive følelser.

Dette drejer sig om destruktive følelser langt ind i de religiøse fællesskabers - med ritualer, symboler og smukke ord - fyldte verden. Det er skræmmende. Den danske og europæiske tørklædedebat vidner også om dette. I betragtning af de myrderier - i bogstavelig og overført betydning, der finder sted i religionernes hellige navn, er det ikke bare tankevækkende, men bizart og deprimerende, at Tårnbæk-præsten med den lille bog, En sten i skoen, har kunnet vække så megen forargelse, som tilfældet har været i Danmark. Det er destruktion helt ud i det fysiske, for nu skal præsten med stenen i skoen ud! Det må der kæmpes imod. Det vil være national uklogskab at fyre Thorkild Grosbøll. Den, der skal ud, er ministeren. Og det kan ikke gå hurtigt nok.

Der er ingen, der har så mange fine ord, som de såkaldt troende. Men hvad skal vi bruge alle disse svulstige formuleringer til, når vi dog ved, at virkeligheden forholder sig anderledes? "Der er et gab mellem den indforståede verdensbeskrivelse, man betjener sig af i kirken, og det verdensbillede,

kirkens brugere betjener sig af, når de går hjem. Vi har i vores kultur ét verdensbillede om søndagen, et andet til hverdag”, skriver Tor Nørretranders i bogen: At tro på tro, og det er rigtigt.

Når man står uden for og betragter det, der sker, kunne man godt fristes til at spørge, om folkekirken er vor tids største svindelnummer, eller om der er en kerne, som vi skal kæmpe for. Jeg tror, der er noget at kæmpe for, og på det overordnede strukturelle plan handler kampen om, ikke bare at få ministeren fyret, for det løser ikke problemet, men at få skilt regeringen, dvs staten, fra kirken.

Der eksisterer næsten 30.000 kristne kirkeretninger i verden i dag kan man læse i Mikael Rothsteins bog: Gud er blå. Vi ved, siger han, at kristendommen i dag trives i et væld af forgreninger, som ikke altid ser lige nådigt til hinanden. Ja, det tør antydes. Vi møder de mest ædle formuleringer, høje principper om kærlighed, næstekærlighed, kosmiske kræfter og meget andet sammen med en enorm, ja imponerende, intolerance.

Man får et indtryk af denne side, bagside, bl.a. i Egon Clausens bog Øje for øje, som han kalder en beretning fra det modernes bagside. Og hvilken bagside i det USA, der om sig selv som nation bruger ord, der leder tankerne i andre retninger end den bagside fra Texas, som vi her får et indblik i! Men vi behøver ikke at tage til Texas. Vi kan blive i Danmark. Der er daglig anskuelighedsundervisning i, hvor tilbagestående vi er som samfund, når det drejer sig om rummelighed – og jeg havde nær sagt om almindelig menneskelig anstændighed. Det er i den forbindelse tankevækkende, at en enkelt boghandel på strøget i Århus i en enkelt julemåned i 2003 kunne sælge 2000 eksemplarer af Dalai Lama's bog: Kunsten at leve lykkeligt. Det viser, tror jeg, at der er en anden side i dette, nemlig en dyb folkelig længsel efter noget meget dybere end minister Fergo og biskop Rebel og deres magtudøvelse, nemlig en længsel efter fred i mennesker og imellem mennesker.

Vi har en grundlovsfæstet religionsfrihed her i landet. For mig er det ikke kristendom at ville underkende og knække den anden. For mig er kristendom ikke den fundamentalistiske og intolerante, såkaldte kristendom, som vi også møder i vort eget land. For mig omfatter næstekærligheden den anden, uanset hvorledes den anden ser ud, og uanset hvad den anden tror på eller ikke tror på. Dette er det andet og fundamentale, som dette drejer sig om, og som der skal kæmpes for.

De tiltag, der i disse dage tages i forhold til en hædersmand som Thorkild Grosbøl, bør give an-

ledning til en folkelig rejsning med krav om, at minister og biskop kaldes til orden, vises tilbage til de steder, hvor de hører hjemme – eller måske netop ikke hører hjemme, for de og deres politiske magtudøvelse burde ikke være mulig i kirken.